

کننده‌های گرامی!

آموزشی مضمون

« بدیل حبس »

آمید

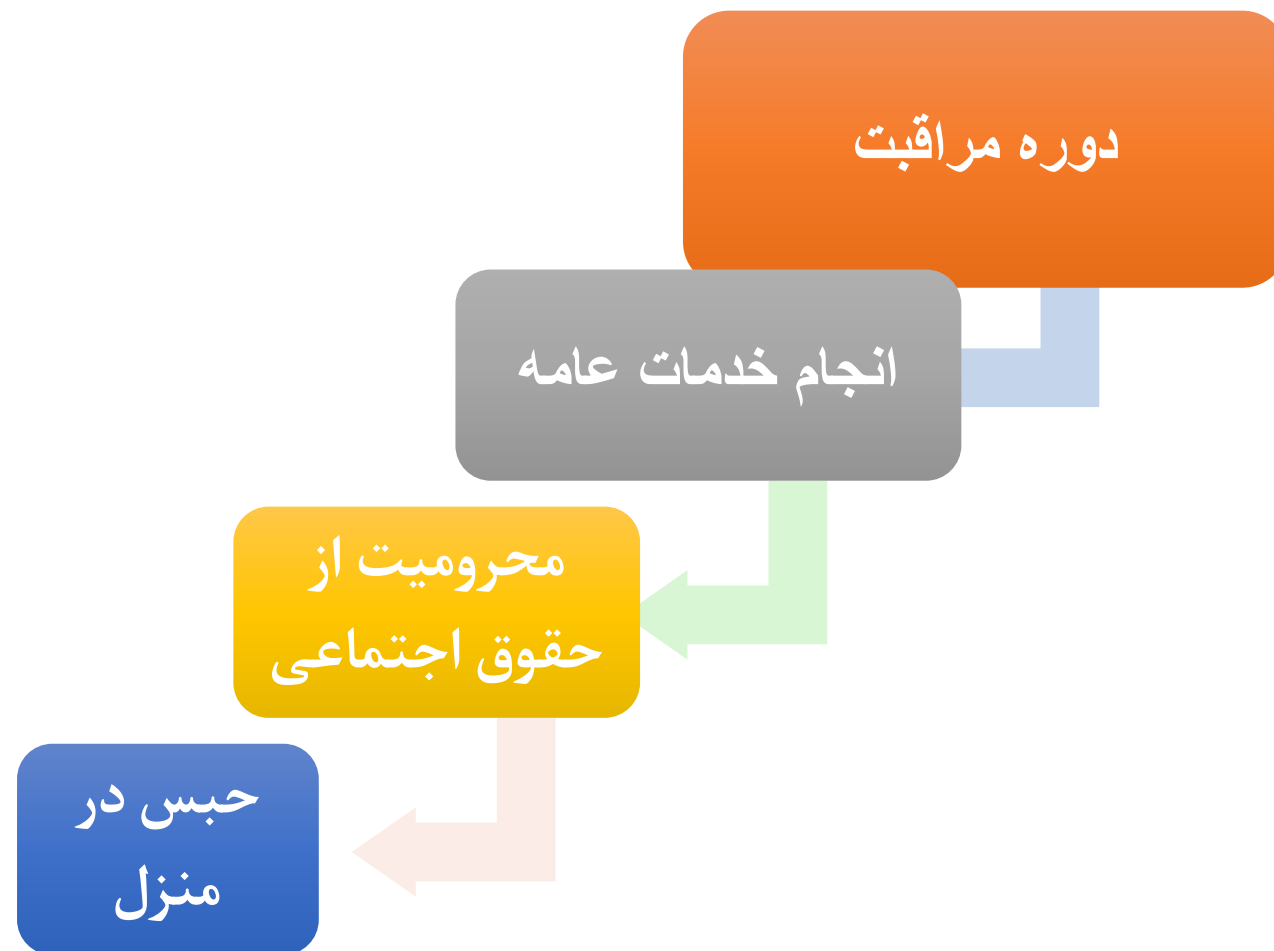
Ketabton.com

اهداف جلسه آموزشی - نیمه اول روز

اشتراک کنندگان در پایان بخش اول جلسه آموزشی قادر خواهند بود تا:

- مفهوم دوره مراقبت را بیان کنند؛
- مفهوم انجام خدمات عامه را تشخیص دهند؛
- محرومیت از حقوق اجتماعی را بیان کنند؛ و
- حبس در منزل را مشخص نمایند.

عناوین جلسه آموزشی دوم: انواع بدیل حبس

بخش دوم : ۱ - دوره مراقبت

• تعریف دوره مراقبت: مطابق ماده ۱۵۸ کود جزا

دوره مراقبت عبارت از مدت زمانی است که مرتکب جرم به اساس حکم محکمه، از یک یا چند مورد از موارد مندرج ماده ۱۵۸ کود جزا، حد اکثر الی پنج سال محروم می شود.

ادامه

• موارد دوره مراقبت: مطابق ماده ۱۵۸ کود جزا:

۱. اقامت در محل معین؛

۲. منع اقامت یا تردد در محل یا محلات معین؛

۳. ملزم ساختن به اشتراک در جلسات مشورتی ماهانه یا کمتر از آن؛

۴. حرفه آموزی یا گذراندن دوره های آموزشی و مهارتی؛

۵. مساعدت به مجنی علیه در جهت رفع یا کاهش آثار زیان بار مادی یا معنوی ناشی از جرم و کسب

رضایت مجنی علیه؛

ادامه

۶. حاضری دادن به دفتر پولیس یا مراجعی که محکمه تعیین می نماید؛
۷. ترک معاشرت با اشخاصی که محکمه معاشرت با آنها را برای محکوم علیه مضر تشخیص می دهد.
۸. منع اشتغال به کارهای معینی که زمینه ارتکاب جرم را فراهم نماید؛
۹. الزام به فراگیری تعلیم و تربیه، آداب معاشرت خانوادگی و اجتماعی و پابندی به آن؛ و
۱۰. اقدام به درمان اختلال های روانی، رفتاری و جسمانی.

تمرین

• حد اکثر دوره مراقبت مطابق ماده ۱۵۸ کود جزا، پنج سال است.

• اما حد اقل دوره مراقبت چپی مدت خواهد بود؟

تمرین

• آیا در تعیین مجازات دوره مراقبت، رضایت مجنی علیه اخذ می شود؟

• چرا؟

تمرین

• آیا محکمه می‌تواند به اجرای بیش از یک مورد از موارد دوره مراقبت

مندرج ماده ۱۵۸ کود جزا، منحیث بدیل حبس، حکم نماید؟

• چرا؟

۲- انجام خدمات عامه

- تعریف انجام خدمات عامه: مطابق ماده ۱۶۲ کود جزا.
- خدمات عامه عبارت از کاری است که مرتکب جرم به انجام آن به نفع جامعه با دریافت قسمی مزد و یا بدون آن، محکوم می گردد.»
- ولی در بند ۴ ماده دوم ضمیمه شماره (۲) قانون اجراءات جزایی، خدمات عامه را چنین تعریف نموده است: «خدمات عامه: فعالیت های است که محکوم آنرا به نفع جامعه انجام میدهد.»

انواع خدمات عامه

- امور آموزش؛
- امور صحتی؛
- امور فنی و حرفه‌ای؛
- امور خدماتی؛ و
- امور زراعتی.

مراجع استحصال خدمات عامه

- مطابق ماده ۲۴ ضمیمه شماره ۲ اجراءات جزایی عبارت اند از:
- وزارت ها و ادارات دولتی در مرکز و ولایات؛
- مؤسسات تعلیمی و تحصیلی دولتی؛
- کمیسیون ها؛
- شاروالی ها؛
- مؤسسات خیریه و امداد رسان.

ادامه

- پرورشگاه ها؛
- کارگاه ها و کارخانه های صنعتی دولتی و غیر دولتی؛
- معادن؛
- جمعیت هلال احمر؛
- ادارات ترافیک؛
- سایر مراجع به تشخیص محکمه.»

تمرین

• سوال : آیا محکمه می تواند متهم را به انجام خدمات عامه منحیث جزای بدیل حبس، با دریافت قسمی مزد، محکوم کند؟

سوال

• معيار تعيين ساعات انجام خدمات عامه و معيار تعيين مزد قسمی برای محکوم علیه، قانونی است یا قضائی؟

• الف: معيار تعيين هردو، قانونی است.

• ب: معيار تعيين هردو، قضایی است.

• ج: معيار تعيين ساعات، قانونی است، اما معيار تعيين مزد قسمی، قضائی است.

• د: معيار تعيين ساعات، قضایی است، اما معيار تعيين مزد قسمی، قانونی است.

شرایط خدمات عام المنفعه

۱- شرایط مربوط به جرم (در ماده ۱۵۱ کود جزا)

۲- شرایط مربوط به مرتکب جرم (ماده ۲۹ ضمیمه شماره ۲ قانون اجراءات جزایی).

اشخاص ذیل مکلف به انجام خدمات عامه نمی گردند:

۱. شخص که مصاب به مراض ساری یا صعب العلاج باشد؛
۲. شخصی که دارای معلولیت های فزیکي یا روانی ای باشد که مانع اجرای خدمات عامه گردد؛
۳. محکومین اناث که سن آنها بیشتر از ۵۵ سال و محکومین ذکور که سن آنها بیشتر از ۶۵ سال باشد؛
۴. زنانی که حامله یا شیر ده باشند.
۵. طفلی که سن وی کمتر از ۱۵ سال باشد.

۳- محرومیت از حقوق اجتماعی

- ماده ۱۶۷ کود جزا: « محکمه می تواند با رعایت شرایط مندرج در این فصل، محکوم علیه را که مستوجب جزای حبس قصیر باشد، برای مدت معین از یک یا بیش از یک حق اجتماعی منحیث جزای بدیل حبس قرار ذیل، محروم کند:
- به اساس صراحت ماده فوق، محرومیت از حقوق اجتماعی به عنوان بدیل حبس در جرایمی است که جزای آن الی یک سال حبس تنفیذی باشد.

ادامه

• موارد محرومیت از حقوق اجتماعی:

۱. تنزیل یک رتبه یا درجه؛
۲. کسر یک سوم معاش برای یک سال؛ و
۳. انفصال مؤقت از مشاغل دولتی و خدمت در مؤسسه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی با توجه به جرم ارتكابی، از شش ماه تا دو سال؛
۴. منع از اشتغال به شغل یا کسب یا حرفه معین در صورتی که جرم مربوط به شغل وی باشد، تا یک سال؛

ادامه

۵. محرومیت از دریافت جواز فعالیت شغل معین از یک تا سه سال.

۶. محرومیت از عضویت در هیئت مؤسس و هیئت مدیره شرکت‌های تجارتي، بانک‌ها و مؤسسه‌ها یا محرومیت از مدیریت عامل تا یک سال.

۷. حریمیت از معامله با ادارات دولتي یا مؤسسه‌های غیر دولتي یا شرکت در مزایده و مناقصه از یک تا پنج سال.

۸. محرومیت از رانندگی از شش ماه تا سه سال.

ادامه

۹. مسدود کردن حساب‌های معین یا محرومیت از افتتاح حساب جاری و یا محرومیت از دریافت تسهیلات و اعتبارات بانک‌ها و سایر مؤسسه‌های مالی از یک تا سه سال.
۱۰. محرومیت از حمل سلاح برای افراد مجاز دارندهٔ سلاح تا دو سال.
۱۱. اخراج اتباع بیگانه از کشور و منع ورود مجدد آنها به افغانستان از یک تا پنج سال.
۱۲. منع خروج اتباع افغانی از کشور از شش ماه تا یک سال.

تمرین

- آیا محکمه می تواند محکوم علیه را از چندین حق از حقوق مندرج ماده ۱۶۷ کود جزا، منحیث بدیل حبس، محروم کند؟
- چرا؟

۴- حبس در منزل

- **تعریف حبس در منزل.**

حبس در منزل عبارت از محدود یا سلب کردن آزادی شخص در منزلش می باشد.

- **مدت حبس در منزل.**

ماده ۱۶۸ کود جزا: « حبس در منزل در جرایمی که جزای آن الی پنج سال حبس باشد، از شش ماه الی دو سال جزای حبس در منزل تعیین شده می تواند.»

۴- شیوه تطبیق حبس در منزل

۱- از طریق وسیله الکترونیکی که در مرکز نظارت بر تطبیق جزاهای بدیل حبس وجود دارد.

۲- توسط مددگار اجتماعی، کنترل می گردد.

شرایط قابل رعایت در تنفیذ حبس در منزل

- شرایط قابل رعایت در تنفیذ حبس در منزل را محکمه در حکم خویش تصریح می نماید. در این مورد ماده ۳۲ ضمیمه شماره (۲) قانون اجراءات جزایی چنین صراحت دارد: «محکمه حین صدور حکم به حبس در منزل، مطالب ذیل را در حکم خود تصریح می نماید:
- موقعیت و آدرس منزلی که محکوم علیه در آن، مدت محکومیت را سپری می نماید.
- احوال و شرایطی که محکوم علیه حق خارج شدن از منزل را داشته باشد.
- وسیله که بتواند موجودیت محکوم علیه را در منزل تثبیت نماید.
- مرجع نظارت کننده، شیوه نظارت و چگونگی گزارش دهی.
- توجیه یا توضیح معاذیری که سبب تغییر محل سکونت از طرف محکوم علیه می گردد.

مزایای حبس در منزل

- برقرار ماندن روابط اجتماعی مجرم با خانواده، دوستان، نزدیکان و محل کار؛
- از حیث اجتماعی هیچ آثار بدنام کننده ندارد؛
- مجرم از مبتلا شدن به امراض ساری وهم چنان تجاوز جنسی محفوظ است؛
- منزل برای مجرمین مریض، زنان مجرم باردار، معلولین و معیوبین، محل مصون است؛
- از تراکم جمعیت محابس جلوگیری می کند؛
- سبب صرفه جویی در مصارف دولت می شود؛
- زمینه کار را برای محکوم علیه، مساعد می سازد؛
- از صدمه زدن به اقتصاد او و خانواده اش جلوگیری می کند.

معایب حبس در منزل

- اشخاصی که مسکن ثابت ندارند، تطبیق حبس در منزل در مورد شان یا ناممکن است و یا این که بسیار پر مصرف می باشد.
- جنبه تنبیهی حبس در منزل بالای مجرمین ضعیف است.
- در صورتی که حبس در منزل با نظارت الکترونیکی همراه باشد، ممکن هر مجرم توانایی خریداری وسایل و تجهیزات نظارتی را نداشته باشد.

• **قضیه فرضی ۱:** شخص (الف) در ماه قوس سال ۱۳۹۳ به ارتکاب جرم سرقت از طرف محکمه به ۹ سال حبس تنفیذی محکوم شده است. بیش از چهار نیم سال مدت محکوم بهای خویش را در محبس سپری کرده است و بطور دوامدار اصلاح حال خود را ثابت ساخته است. با انفاذ کود جزای افغانستان، درخواست تعویض حبس باقیمانده خویش را به بدیل حبس می نماید. آمر محبس آنرا می پذیرد؛

• **وکیل مدافع چنین استدلال می نماید:** موکل ام اصلاح حال خویش را ثابت ساخته، و نباید مدت باقیمانده خویش را در محبس سپری نماید، بناء تقاضا می نمایم تا مدت باقیمانده او به بدیل حبس تعویض شود.

• استدلال خارنوال:

• ۱. بدیل حبس حین محاکمه تعیین شده می تواند، در حالی که شخص (الف) قبلاً به جرم سرقت محکوم شده است، در این صورت مستحق بدیل حبس شده نمی تواند.

• ۲. در جرایمی که اصل مجازات آن بیش از پنج سال باشد، تعیین جزای بدیل حبس جواز ندارد. در حالی که شخص (الف) به ۹ سال حبس محکوم شده است. بناء درخواست وکیل مدافع، مخالف قانون است.

• قضیه فرضی ۲:

- سه نفر هر یک (الف ۶۶ ساله به حیث فاعل جرم، ب ۴۵ ساله به حیث شریک جرم، ج ۲۵ ساله به حیث معاون جرم) در یک عمل مجرمانه که مجازات آن در قانون، حبس متوسط تعیین شده است، تحت محاکمه قرار دارند. محکمه به نسبت عدم موجودیت موانع تعیین بدیل حبس و با در نظر داشت شخصیت و اهلیت مرتکبین - آنها را قرار ذیل به جزای بدیل حبس محکوم می نماید.
- - محکومیت شخص (الف) ۶۶ ساله: از این که او در باغداری مهارت دارد، در یکی از باغهای عمومی روزانه به ۴ ساعت کار در مقابل ۳۰ فیصد مزد، محکوم است، ولو که رضایت ندارد.
- - محکومیت شخص (ب) ۴۵ ساله، از اینکه تکسی را است و شخص (الف) را در موتر خود در محل ارتکاب جرم انتقال داده و با او در ارتکاب جرم شریک شده بود. محکمه او را قرار ذیل محکوم کرد: ۱- مطابق بند ۱۰ ماده ۱۵۸ کود جزا، به درمان اختلال های روانی و رفتاری - منحیث دوره مراقبت - اقدام نماید. ۲- مطابق بند ۸ ماده ۱۶۷ کود جزا تا زمانی که صحت باب می شود، - منحیث محرومیت از حقوق اجتماعی - شش ماه از تکسی رانی محروم گردد.
- - محکومیت شخص (ج) ۲۵ ساله: از این که سلاح دارای مجوز قانونی خود را به شخص (الف) داده بود، مطابق بند ۱۰ ماده ۱۶۷ کود جزا، از حمل سلاح الی یک سال، و مطابق بند ۸ ماده مذکور، از رانندگی تا شش ماه، محروم است.
- اشتراک کننده های محترم شما حکم محکمه را تحلیل نموده، و صحت یا سقم آنرا مستند به قانون تحریر نماید؟

• قضیه فرضی ۳ :

- محکمه ابتدائیه شهری ولایت هرات، چهار نفر هر یک، الف نام ۳۰ ساله، ب نام ۲۸ ساله، ج نام ۴۲ ساله و د نام ۳۸ ساله را به نسبت جرایم جداگانه در جلسات قضایی جداگانه به بدیل حبس قرار ذیل محکوم نموده است.
- شخص الف در جرمی که جزای اصلی آن الی پنج سال است، به دوره مراقبت محکوم نموده است.
- شخص ب در جرمی که جزای اصلی آن الی پنج سال است، به خدمات عامه محکوم به جزا نموده است.
- شخص ج در جرمی که جزای آن حبس قصیر است، به محرومیت از حقوق اجتماعی محکوم نموده است.
- شخص د در جرمی که جزای آن الی پنج سال است، به مدت یکونیم سال حبس در منزل محکوم نموده است.
- قابل یاد آوری است که هر چهار حکم، قطعی و نهایی شده اند. اشتراک کننده های گرامی! در قضایای فوق سوالات ذیل را مستند به قانون حل نماید.

• سوال

- در صورت تخلف از شرایط مندرج فیصله در هر چهار قضیه فوق، چگونگی کمی و کیفی سرنوشت محکومین را تشریح نمایید؟
- در صورت ارتکاب جرم دیگر در دوران سپری نمودن محکومیت به بدیل حبس، چگونگی کمی و کیفی سرنوشت محکومین قضایای فوق را تشریح نمایید؟

نتیجه گیری

- در این قسمت از بحث :
- ۱- تعریف بدیل حبس
- ۲- تاریخچه بدیل حبس
- ۳- فواید بدیل حبس
- ۴- شرایط بدیل حبس
- ۵- موارد سقوط بدیل حبس
- ۶- حکم بدیل حبس

ادامه ...

۷- تعریف بدیل حبس در کود جزا

۸- تعریف دوره مراقبت

۹- انواع خدمات عامه

۱۰- مراجع استحصال خدمات عامه

۱۱- شرایط خدمات عام المنفعه

۱۲- محرومیت از حقوق اجتماعی

۱۳- حبس در منزل + شیوه و شرایط آن

۱۴- مزایایی حبس در منزل + معایب آن

تشکر از توجه شما

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**